

PANDORA’NIN KUTUSUNU MÜHÜRLEMEK / PANDORA’S BOX SEALED

Venedik Bienali 15. Uluslararası Mimarlık Sergisi Türkiye Pavyonu için bir Öneri

Öneri Sahibi: Celal Abdi Güzer

BİENAL ANA TEMASI

15. Venedik Mimarlık Sergisinin ana teması Uluslararası Mimarlık Sergisi direktörü mimar Alejandro Aravena tarafından *REPORTING FROM THE FRONT / CEPHEDEN BİLDİRMEK* olarak belirlendi. Aravena Mimarlık Sergisi’nin, akıl, sezgi veya her ikisi birden sayesinde **statükodan kurtulmayı** başaran mimarlık örneklerine odaklanma ve bunlardan öğrenme üzerine şekilleneceğini belirtiyor. Yaşam kalitesini artırabilmek için kazanılması gereken bazı savaşlar ve genişlemesi gereken bazı sınırlardan bahsederek “bütün zorluklara rağmen, vazgeçme veya yakınma yerine **bir şeyler öneren** ve yapan örnekleri sunmayı hedefliyoruz.” Diyor.

Burada anahtar vurgular: statükodan kurtulmak, mimarlığın kendine çizilen sınırları aşmaya çalışması, öncü ve nitelikli alternatiflerin öne çıkarılması, yaşam kalitesini arttırmaya yönelik bir cephe oluşturulması.

Kentleşme baskısının tüketim toplumu değerleri ile buluşması yaşam çevremizin çok boyutlu bir aşınma ile karşı karşıya kalmasını getiriyor. Bu gerçeklik içinde mimarlık herşeyden çok zaten olup bitenin “meşrulaşma ortamına dönüşüyor”, nitelikli yaşamı öne alan radikal karşı çıkışlar yerine yapay olarak yaratılmış bir ana eksenini esas alan yeniden üretim sürecine dönüşüyor / indirgeniyor. Bu çatışma ortamı içinde mimarlık yeni cepheler açmak ve alternatif / ayrıcalıklı ve öncül önerilerini bu cepheye sürmek zorunda.

TÜRKİYE’NİN BAĞLAMI İLE ANA TEMA İLİŞKİSİ

Türkiye, Aravena’nın çıkış noktasını oluşturan sorunun en açık ve derin olarak hissedildiği ortamlardan biri. Hızlı kentleşme, yapılaşma ve dönüşüm sürecinin eklektik yapısı çok sayıda kent ve mimarlık sorununu üst üste yığarken nitelikli bir kentsel tasarım, öncül ve alternatif bir mimarlık ve insanca bir yaşam için sınırları daraltıyor. **Türkiye’nin yaşadığı sorun ölçeği ve var olan mimarlık pratiği içinde yer alan az sayıdaki nitelikli çalışma, kentin içine sıkışmış “tekil yapılar” umut ışığı olamaz. Burada daha radikal bir yaklaşım içinde kentlerin geri sarılması (rewinding urban fabric), aşındırıcı etkilerden arındırılması, en azından düşünsel ölçekte daha radikal ve utopik öneriler geliştirilmesi, bu öneriler üzerinden bir zemin / cephe kazanılması ve zihniyet değişimi gerekiyor.**

PANDORA'NIN KUTUSUNU MÜHÜRLEMEK (PANDORA'S BOX SEALED)

Türkiye kentlerinin bugünkü durumu içinde tarihi çevrenin tarumar edilmesinden plansızlığa, kaçak ve sağlıksız yapılaşmadan altyapı sorunlarına, çevre sorunlarından baştan çıkmış tüketim ortamına ve hepsinden önemlisi giderek eleştirel olmaktan uzaklaşan statükocu bir kültüre pek çok şey **kentlerimizi Pandora'nın açılmış kutusuna, katmanlar içinde sorunlar ve (kentsel) kötülükleri barındıran bir ortama çeviriyor**. Bilindiği gibi "Pandoranın Kutusu" kavramı mitolojik bir kahraman olan Pandora'nın içi kötülüklerle dolu kutuyu açıp dünyaya saçması ile ilgilidir. **Bu analogiden hareketle mimarlığın ön cephede yapacağı bir savaş, herşeyden önce kentleri katmanlar halinde sarmış bu olumsuzluklardan (kötülüklerden) arındırmaya çalışmak, bir anlam da geri sarmak, yani kutuyu kapamak ve bir daha açılmamak üzere mühürlemektir**. Bunun kültürel/sanatsal araçlarından biri ise tekil ölçekte projelerden çok kent ölçeğinde düşünmek, radikal ütopiyalar, **gerçekleşebilirliğinden çok düşünsel ve kültürel etkilerinin öne çıktığı projeler üretmektir**.

SERĞİ ÖNERİSİ

2. Aşama Sunumu mov. formatında bir film üzerinden yapılmaktadır. Bu asamadaki hazırlık sürecinde ilk aşamada sunulan fikirler detaylandırılmış ve bazı değişikliklerle geliştirilmiştir. İlk aşamada da vurgulandığı gibi Türkiye coğrafyası ve onun barındırdığı sorunlar 2016 bienalinin ana teması için ideal bir örnekleme ve temsiliyet ortamı sunmaktadır. Türkiye sergisi de bu gerçekten hareketle iki farklı dil ve sunumu birarada içeren, sorunlarla umutları içiçe temsil eden bir kurgu sunmaktadır.

Sergi Türkiye'ye ayrılan mekanın içyüzeyini saran bir kabukla onların ortasında asılı olarak duran iki panodan (dört yüzden) oluşmaktadır. Filmde şematik olarak gösterilen iç ve dış yüzeyler eğilip bükülmeye farklı zeminler oluşturmaya açıktır. Arka plan, duvarları saran yüzey mimarlık ortamını etkileyen, dönüştüren, kısıtlayan sorunları sergilerken, iç panolar 4 mimarın bu sorunlarla başetme öncelik, çaba ve yöntemlerini anlatacaktır. Arka plan ve onu kutulaştıran yer koyu gri bir zemin tanımlarken içerde asılı panolar ışıklı, yarı şeffaf malzemedan üretilmiş, adeta kendileri de birer enstalasyon ürünü olan sunum ortamlarıdır.

4 mimar;

Türkiye ortamı için öncü ve radikal sayılabilecek form, detay ve malzeme denemeleri ile öne çıkan **Ahmet Alataş**;
Akademik birikim ile uygulama arasında süeklilik kurmaya çalışan bu anlamda katılımcı modelleri işlevselleştiren **Dürriin Süer, Metin Kılıç**;
Sanat ve mimarlık arasında bağkurarak alternatif bir bağlamsallık düşüncesi üzerinden proje geliştiren **Alişan Çırakoğlu**;
Sürdürülebilir kıldığı yarışma projeleri ile Türkiye mimarlık ortamının işveren kültürü, statüko gibi sorunları aşarak nitelikli uygulamalar yapan **Yakup Hazan, Tolga Hazan'dır**.

Sergi içinde **Ahmet Alataş**, herşeye rağmen uluslararası araştırmacı bir mimarlığı Türkiye'ye taşımanın ve statükolardan uzak durmanın mümkün olduğunu;

Dürriin Süer / Metin Kılıç kısıtların önünün araştırma, katılım ve disiplinler / kurumlar arası ilişki ile aşılabileceğini temsil eden sunuşlar gerçekleştirecek;

Alişan Çırakoğlu bu sergiye özgü, yeni, araştırmacı ve deneysel bir proje sunumu ile statükolardan kurtulmayı, mimarlığın kısıtlarını esnetmeyi deneyecek;

Yakup Hazan, Tolga Hazan ise yarışmadan başlayarak uygulama sürecine Türkiye ortamında mimarlığın sınırlarını zorlamaya yönelik çabaları, proje sürecini temsil eden bir belgeleme / belgesel çalışması yapacaktır.

Bu çalışmaların arka fonunu oluşturan gri duvar üzerinde edebiyattan alıntılardan haber malzemelerine, fotoğraflardan akademik anlatımlara bu coğrafyanın uç noktada temsil ettiği, mimarlık ortamını, kentleri, insanları saran sorunlar sergilenecek, bu sorunların aslında bu coğrafya ile kısıtlı kalmadığı, zaman içinde onu görmezden gelen batı ve uluslararası ortam için önemi vurgulanacaktır. Sergilecek sorunlar kentlerle ve mimarlıkla sınırlı olmayacak, insan öykülerini, çarpıcı rakamsal verileri, hepimizi temsil eden bireysel varoluşları, politik, ideolojik, kültürel, sosyal, ekonomik çatışmaları, doğu ile batı arasında artık sürdürülemez hale gelen aradakalmışlığı içerecektir. Burada başta edebiyat, sinema, karikatür olmak üzere diğer sanatların aynı sorunları dışavurum biçimlerine odaklanılacaktır.

Giderek sınırların kalmadığı bir dünyada coğrafyaları saran sorunlar yerel sorunlar değil, tüm dünyayı ilgilendiren ve etkileyen insanlık sorunlarıdır. Artık bu sorunlara dışardan bakacak "bir dışarısı" kalmamıştır.

Bu bağlamla sıcak temas içinde bulunan mimarların işlevselleştirmeye çalıştıkları bağlamsal yöntemler ve tasarım öncelikleri, kültürel çatışmalarla başa çıkma ve uzlaşma biçimleri yeni dünya düzeni içinde sürdürülebilir bir model sunmaktadır.